

[H. K. Sørensen.]

egentlig sag for landets og specielle egne ve og vel. Det er et økonomisk problem. Ja, det er det, men det er også andet end et økonomisk problem, og det er en meget gammel sag i Danmark. Plantningerne i Tibirke, på den jyske hede, mergelsagen, inddigning på Lolland, privilegiet til befolkningen i Hammerum herred, koloniseringen i Frederiks og Grønhøj og meget mere kunne og burde samles til et billede af egnsudviklingsmetoder gennem tiderne i Danmark, og billedet ville nok give et indtryk af, hvilke metoder der har vist sig som de mest virkningsfulde.

Jeg selv tvivler ikke om, at det er de indirekte veje til produktion og udnyttelse af mulighederne, der har skabt resultaterne. Jeg ved næppe, om man kan sige det således, at hvor man har åbnet udad for den enkelte til at benytte sig af midler, som han ikke ved egen kraft kunne skaffe frem, f. eks. planter, mangel, privilegier o. s. v., og gennem egnet propaganda og ved at gøre sagen til en folkesag, dér har man fået den enkelte til at gøre en fortrinlig indsats, både fordi der i denne indsats lå en god chance for økonomisk fordel, og fordi sagen opfattedes som noget, alle måtte være med i. Især i det sidste ligger der en meget stor kraft. Jeg tænker, mange i denne sal, hvis de ellers var her, ville huske, med hvilken idealisme plantningssagen omfattedes i Jylland.

Jeg beklager, at jeg ikke har haft tid til at søge eksempler på direkte støtteaktion frem — sådanne har også været anvendt — men det er klart, at man ikke kan tage eksemplet med de tyske kolonister i Nordjylland frem til for alvor at underbygge påstanden. Jeg ved heller ikke, om forholdet kan fremstilles så enkelt, som jeg gør det her. Men det kan tjene til belysning af de metoder, som man i loven benytter sig af for at hidføre det, der måtte være sagens og dermed også en eventuel lovs formål, nemlig at fastholde befolkningen hovedsagelig i de midt- og vestjyske landdistrikter, at skabe bedre muligheder for at drive erhvervsvirksomhed. Det vil nok i praksis sige, at mens større virksomheder inden for handel og tungere industri trækker mod byerne, vil der på landet oprettes mindre virksomheder inden for lettere industri og

håndværk, hvortil der nok findes arbejdskraft på landet, men en arbejdskraft, som må undergå oplæring, skoling eller omskoling. Her vil man alligevel gennem loven væsentligst virke gennem direkte medvirken i projektering, undersøgelse, anbefaling til kapitalforsyning af de enkelte projekter og foretagender, og det er dette, der støder an. Man vil virke gennem direkte erhvervs- og firmaudvikling, hvor jeg mener der bør virkes gennem noget, som jeg hellere ville kalde egnsplanlægning og, hvis ordet ikke var så forfærdeligt, egnsstrukturplanlægning. Det skal nemlig nok lykkes at samle den fornødne kapital til en virksomheds igangsætning, når den økonomiske og personlige baggrund for en god drift er til stede, og det er her en opgave at gøre det til en sag af interesse i egnen at skabe mulighed for, at kommunen kan yde de enkelte og ret små faciliteter, der kan bestemme virksomhedsplacering, og jeg vil anse det for en gunstig ting, at egnen selv bringer nogle ofre derfor.

Jeg tror, dette kun kan nås ved en kombination af forhold, som en statsinstitution ikke kan bringe til stede, uanset hvor godt et formidlende arbejde end måtte udføres — og det tror jeg man har forsøgt. Jeg tror, at kun målbevidst lokalt egnsarbejde kan få held til at skaffe det frem, og derfor må jeg anse det for heldigt at overlade dette arbejde for de konkrete driftsenheders vedkommende til de lokale kræfter, banker, sparekasser, sogneråd, byråd og særlige udvalg, mens det, jeg gerne vil kalde egnsplanlægning, derunder også de almindelige betingelser for erhvervsdrift, f. eks. trafikforhold, oplæringsforhold, skoleforhold, må være statens opgave at have sin opmærksomhed henvendt på. Jeg er ganske klar over, at der også her kan og bør gøres andre hensyn gældende end rent forretnings- og forrentningsmæssige.

Lad mig nævne et par ting, der vil betyde noget egnsudviklingsmæssigt, d. v. s. skabe grundlag for oprettelse af nye virksomheder: først det, vi lige har behandlet, Hanstholm havn med trafikmæssig udbygning af oplandet, og dernæst det, som jeg håber vi engang kan komme til at tale om, en motorvej op gennem midten af Jylland. En indgriben af denne art har betydning som en vældig impuls, og de ting, de forløb, der